

BYGGFÖRETAGEN

Så bygger vi Sverige bättre

– en offensiv agenda för hela samhällsbygget

Vi är Byggföretagen!

Vi är Byggföretagen. Vi samlar seriösa företagare i bygg- och anläggningsbranschen. Våra medlemmar finns i alla storlekar och verkar över hela landet. Tillsammans bygger vi Sverige på schyssta grunder.

Byggföretagen skapar jobb, välfärd och framtidshopp. Generation efter generation bygger vi bostäder, kontor, vårdcentraler, skolgårdar och vägarna däremellan. Vi är stolta över vår historia och förväntansfulla inför morgondagen.

Byggföretagen tar ansvar för samhällsutvecklingen. Med entreprenörskap driver vi hållbar tillväxt. Våra klimatavtryck ska minska och branschen bli mer jämställd. Vi har nolltolerans mot fusk och jobbar för attraktiva kollektivavtal grundade i öppenhet mot omvärlden.

Vi bygger Sverige hållbart.
Så skapar vi bestående värden i en föränderlig tid.

Välkommen!

Så bygger vi Sverige bättre

- en offensiv agenda för hela samhällsbygget

Sverige växer. Inom ett överskådligt antal år når Sveriges befolkning 11 miljoner invånare. Utvecklingen från åtta till nio miljoner invånare tog mer än ett kvarts sekel. Tillväxten från nio till tio miljoner invånare klarades av på halva den tiden. Och utvecklingen mellan tio och elva miljoner kommer att gå nästan lika snabbt.

Samtidigt befinner sig Sverige, och hela världen, i ett osäkert läge. Fokus under 2020-talet har hittills varit att rädda liv, jobb och framtidstro. Här har Byggföretagen stora möjligheter att göra skillnad. Det är våra medlemsföretag som rustar Sverige för en växande befolkning. Det är våra medlemsföretag som gör färdplanen mot ett hållbart, klimatneutralt och konkurrenskraftigt samhällsbygge 2045 möjlig.

Bygg- och anläggningsbranschen är bryggan till framtiden. Varje år bidrar vi med nästan 40 miljarder kronor i skatteintäkter till vård, skola och omsorg. Därför vet vi att Sverige behöver en långsiktig näringspolitisk strategi för att fortsätta utveckla samhällsbygget. Inte minst krävs en vassare helhets-syn som på ett bättre sätt än i dag balanserar tillväxt, råvarutillgång och klimatutmaningar. Ett ökat importberoende av råvaror från länder som varken respekterar mänskliga rättigheter eller uppsatta miljömål för inte Sverige framåt.

Byggföretagens vision om ett hållbart samhällsbygge i världsklass handlar om möjligheterna vi som bor i Sverige har att utvecklas ihop som individer. Alltifrån lämpliga lokaler för skolundervisning till de smartaste mobilitetslösningarna skapas i samhällsbyggnadssektorn. Bostäder till en standard och kostnad som är lätta att anpassa efter behov är ett givet mål. Vägar och järnvägar som möjliggör ökad kapacitet av person- och godstrafik är en förutsättning. Breddad rekrytering till samhällsbyggnadssektorn likaså.

Alla förslag som presenteras i Byggföretagens näringspolitiska reformagenda grundas i övertygelsen om att långsiktighet varar längst, att hållbarhet lönar sig och att framgång är störst när den delas av många.

Tillsammans bygger vi Sverige bättre.

1 Schyssta byggare skapar jobb och skatteintäkter

Befolkningstillväxten är i grunden bra för Sverige. Den innebär fler jobb, mer skatteintäkter och fortsatt regionförstoring. Fler delar av vårt land blir attraktiva att leva i när bredbandsutbyggnad gör ett geografiskt friare arbetsliv möjligt. Men det finns en baksida. Att mycket behöver byggas på kort tid skapar möjligheter för lyck sökare som inte har i samhällsbyggnadssektorn att göra.

Sid 6

2 Därför behövs en högre och jämnare byggtakt

Samhällsbyggnation kräver tålmod. Många steg ska gås igenom från idé till färdigt projekt. Inte sällan tar byggprocessen uppemot tio år innan ett flervåningshus kan tas i bruk. Oavsett om byggherren är en privatperson, ett företag, kommunen eller staten måste varje enskilt beslut fattas i ett större sammanhang och olika intressen ska vägas mot varandra.

Sid 8

3 Ökad kapacitet ger ökad konkurrenskraft

Infrastruktursatsningar är samhällsbyggets fundament. Funktionella arbetsmarknadsregioner kan skapas antingen genom att befolkningen flyttar till platserna där arbetstillfällena finns – eller genom att underlätta pendling från bostadsorten till arbetet. Corona-pandemin har visat mobilitetens möjligheter och begränsningar. Kapaciteten måste förbättras genom ökade investeringar i svensk infrastruktur.

Sid 10

4 Utan industrin stannar Sverige

Bygg- och anläggningsbranschen verkar inte i ett vakuum. Tvärtom är vi en del av det industriella kretslopp där varje del är beroende av varandra. Våra medlemsföretag gynnas både av den globala ekonomin och av tryggheten som en nationell råvarutillgång skapar.

Sid 12

5 Sänk trösklarna till den egna bostaden

Arbetsmarknaden styr behovet av bostäder. För att komma till rätta med bostadsbristen behöver ännu fler bostäder byggas i landets tillväxtregioner. Därför krävs stabila finansiella spelregler. Bostadspolitiken behöver i högre utsträckning gå ifrån generella subventioner och i stället inriktas på att ge stöd åt individer.

Sid 14

6 Rätt boende i rätt skede av livet

Begränsningar inom dagens skattesystem leder till inlåsnings effekter på bostadsmarknaden och till att det befintliga beståndet inte utnyttjas optimalt. Detta får konsekvenser i alla delar av samhället. Enskilda individer har inte möjlighet att bo på det sätt som är bäst utifrån var de befinner sig i livet. Den regionala tillväxten hämmas när arbetsmarknaden och bostadsmarknaden inte matchar varandra.

Sid 16

7 Hållbarhet kräver medvetenhet

Det är nu omställningen sker. Riksdagen har beslutat att Sverige ska ha netto-nollutsläpp av växthusgaser 2045. Därför är det nödvändigt att bygg- och anläggningssektorn gemensamt ställer om i arbetet mot klimatneutralitet. Stor påverkan medför stort ansvar. Samtidigt måste besluten som fattas baseras på gedigen kunskap - med ett långsiktigt och holistiskt perspektiv. Det bästa får inte bli det godas fiende.

Sid 18

8 Byggbranschen är bryggan till framtiden

Corona-pandemin skakade om alla delar av samhället. Krisen har haft negativa effekter också på byggbranschen, även om påverkan är mindre än i många andra branscher. Därför har bygg- och anläggningsbranschen en unik möjlighet att vara den bransch som leder återstarten av Sverige.

Sid 20

9 Fri konkurrens förutsätter fri rörlighet

Ekonomisk tillväxt och ett öppet Europa är i grunden bra för samhällsbyggnadssektorn. Utländsk arbetskraft, liksom inhyrning av utländska företag, bidrar positivt till bygg- och anläggningsbranschen. Andelen utrikesfödda arbetstagare i byggbranschen har också ökat kraftigt. Samtidigt finns många hinder för den fria rörligheten av arbetstagare, studenter och tjänster kvar.

Sid 22

Schyssta byggare skapar jobb och skatteintäkter

Befolkningstillväxten är i grunden bra för Sverige. Den innebär fler jobb, mer skatteintäkter och fortsatt regionförstoring. Fler delar av vårt land blir attraktiva att leva i när bredbandsutbyggnad gör ett geografiskt friare arbetsliv möjligt. Men det finns en baksida. Att mycket behöver byggas på kort tid skapar möjligheter för lycksökare som inte har i samhällsbyggnadssektorn att göra.

Byggföretagen har nolltolerans mot alla former av medvetet fusk och svartarbete. Det ska vara ordning och reda i alla led. Därför är sund konkurrens ett av våra prioriterade fokusområden. Vi har verkat för lagstiftning om personalliggare, arbetsgivardeklaration på individnivå och anmälningsskyldighet när man ska utföra arbete i Sverige.

Vi har också implementerat ID06 - byggbranschens eget system för kontroll av vilka personer som befinner sig på våra arbetsplatser.

För att främja den sunda konkurrensen måste de schyssta företagens position på marknaden försvaras. Kontrollverksamheten från våra myndigheter behöver förstärkas, utan att för den sakens skull lägga ytterligare bördor på seriösa byggare. Ökade administrativa bördor missgynnar företagande, investeringsvilja och risktagande. Varje åtgärd som vidtas för att motverka fusk och skatteundandragande ska vara effektiv och proportionell. Kostnader med förslagen måste vägas mot den potentiella nyttan med åtgärden.

Vi ser tyvärr hur exploateringen av arbetskraft förblir ett stort problem hos den oseriösa delen av samhällsbyggnadssektorn. Byggföretagen är särskilt bekymrade över problemen med arbetslivskriminalitet och arbetskraftsexploatering – där i första hand utländsk arbetskraft drabbas. Vi kommer aldrig att kompromissa med människovärdet. Att få bort oseriösa aktörer från branschen är en ödesfråga för att kunna bygga Sverige bättre.

Det är fuskarna som ska bekämpas, inte den fria rörligheten.

Byggföretagen vill:

Arbetslivskriminalitet ska inte skyddas med sekretess. Nuvarande sekretessregler hindrar myndigheter att dela information med varandra. Det motverkar transparens, insyn och kontrollmöjligheter, som är grunden för sund konkurrens och säkra affärer.

Arbetsplatskontroller och informationsutbyte mellan myndigheter behöver effektiviseras. Öka antalet riktade satsningar på kompetens inom berörda myndigheter.

Prioritera effektiv uppföljning av befintliga regelverk. Det finns i dag ett bra grundläggande ramverk för att bekämpa oseriösa aktörer. Problemet är att myndigheterna saknar resurser att göra de uppföljningar som krävs. Det är betydligt viktigare att få det befintliga regelverket att fungera effektivt än att införa ytterligare pålagor som inte efterfrågas av branschen.

Därför behövs en högre och jämnare byggtakt

Samhällsbyggnation kräver tålamod. Många steg ska gås igenom från idé till färdigt projekt. Inte sällan tar byggprocessen uppemot tio år innan ett flervåningshus kan tas i bruk. Oavsett om byggherren är en privatperson, ett företag, kommunen eller staten måste varje enskilt beslut fattas i ett större sammanhang och olika intressen ska vägas mot varandra.

Lyckade projekt kännetecknas av att alla berörda parter i processen börjar samarbeta tidigt - så att rätt beslut kan fattas i rätt tid utifrån rätt underlag. Kommunen har ansvar för planeringen, medan byggbranschens aktörer bidrar med kunskap om till exempel marknad och byggteknik. Tyvärr leder okunskap kring varandras roller och konsekvenser av beslut till att projekt försenas och fördras.

Byggföretagen måste förhålla sig till regelverket. När vi skapar jobb, bostäder och förutsättningarna för resor däremellan gör vi det inom ramarna politiken sätter. Det ställer

krav på regelverk som kännetecknas av tydlighet, enkelhet och beslutsamhet. Plan- och bygglovsprocessen måste effektiviseras för att vi ska lyckas med vår uppgift att rusta Sverige för 11 miljoner invånare. Inte minst behövs en gemensam uppfattning hos kommuner och länsstyrelser kring tillämpningen av plan- och bygglagen.

Mark är den nödvändiga resursen för allt byggande. Att frigöra mer mark för nybyggnation på platser där människor vill leva sina liv är grunden för ett hållbart samhällsbygge. Men ofta råder markbrist till följd av långtgående lagstift-

ning. Hälften av all mark i Sverige utgörs av riksintressen. Samtidigt är strandskyddet omfattande. Det gör att kommuner ofta tvingas planera för bostäder på platser där service och infrastruktur saknas. Bristen på byggbar mark leder till orealistiska markpriser som förhindrar och fördras byggandet.

Det är en högre och jämnare byggtakt som får samhället att växa, inte politisk klåfingrighet och byråkrati.

Byggföretagen vill:

Möjliggör ökat byggande på platser där människor vill bo och leva. Det finns goda möjligheter att bygga ännu mer i attraktiva lägen med bra förbindelser. Kommuner bör få stärkta möjligheter att avgöra hur stränder nyttjas. Det ska vara möjligt att göra avvägningar mellan riksintressen och bostadsbyggande.

Förtydliga förbudet mot kommunala särkrav. Att kravställandet sker på nationell nivå ger entreprenören möjlighet att använda likartade arbetsmetoder från projekt till projekt. Det skapar förutsättningar att bygga snabbt och kostnadseffektivt.

Öka flexibiliteten i detaljplanerna. Allt går inte att bestämma i förväg. Byggbranschens aktörer har kompetens att se vilka specifika lösningar en fastighet kräver. Då kan vi bygga hållbara bostäder som är anpassade efter den senaste och modernaste tekniken - utifrån kundernas värderingar och önskemål.

Foto: © Unsplash, James Sullivan

Förbättra effektiviteten. Fler bostäder inom samma detaljplan förbättrar effektiviteten och skapar möjlighet att bygga mer på relativt kort tid. Så ges även bättre förutsättningar för en högre och jämnare byggtakt i sämre konjunktur.

Marktilldelning på schyssta grunder. Seriösa anbudsgivare bör uppmuntras. Kommuner behöver generellt bli mer förutsägbara och tydliga med vad för aktör och idé som efterfrågas, hur många projekt som kommer anvisas under kommande år och vilka tilldelningsmetoder som kommer att användas.

Utred miljöbalkens koppling till plan- och bygglagen. Idag fördröjs och hindras planerings- och tillståndsprocesser i onödan - utan att leda till bättre lösningar eller resultat i sak.

Ökad kapacitet ger ökad konkurrenskraft

Infrastruktursatsningar är samhällsbyggets fundament. Funktionella arbetsmarknadsregioner kan åstadkommas antingen genom att befolkningen flyttar till platserna där arbetstillfällena finns – eller genom att underlätta pendling från bostadsorten till arbetet. Corona-pandemin har visat mobilitetens möjligheter och begränsningar. Kapaciteten måste förbättras genom ökade investeringar i svensk infrastruktur.

Satsningar på underhåll av befintlig järnväg, väg och hamnar står inte i motsatsförhållande till nyinvesteringar, såsom en möjlig höghastighetsbana. Genom att hantera nya stambanor utanför den nationella transportplanen har regeringen möjlighet att initiera en permanent världsutställning med fokus på hållbara transporter, där näringsliv, akademi och det offentliga samverkar. Trafikverkets tidigare kapacitetsutredning med en utblick mot 2050 förtjänar att återigen uppmärksammas och uppdateras.

Pandemin har även satt fingret på vikten av en pålitlig el- och vattenförsörjning. Fokus måste ligga på grön teknik, som satsningar på ökad fossilfri elproduktion och en

utbyggnad av laddinfrastruktur. Detta är en viktig del i Byggföretagens strävan efter ett klimatneutralt samhälle. Samtidigt kan tillväxtregionerna inte längre förlita sig på devisen ”två hål i väggen”. Framförallt i storstäderna är elnäten för trånga, medan regioner med överskott inte kan transportera vidare dit elen behövs.

Den avgörande frågan är hur vi redan idag kan utveckla och modernisera energisystemet. Då handlar det om att underlätta för den fossilfria elproduktionen, parallellt med att främja energieffektivisering, energilagring, en mer flexibel elanvändning samt en snabb utbyggnad av elnäten så att elen når fram till användarna.

Kraftigt eftersatta VA-nät behöver också åtgärdas. Kommunala vatten- och avloppsanläggningar försörjer nio av tio invånare i Sverige. Samtidigt är betydande delar av VA-nätet byggt under 1950-, 60- och 70-talen och närmar sig sin tekniska livslängd. Klimatförändringar med ökad nederbörd kommer inte kunna hanteras med föråldrade och underdimensionerade avloppsrör. Bakterier i dricksvattnet riskerar att göra människor sjuka. Kommunerna ansvarar över VA-näten men frågan är av nationellt intresse.

Det är ökad kapacitet som ger ökad konkurrenskraft, inte en växande infrastrukturskuld.

Byggföretagen vill:

Infrastrukturen måste under en period växa i högre takt än BNP. Sverige har under lång tid och många regeringar satsat mindre än jämförbara länder på investeringar och underhåll av väg och järnväg. Det har skapat en växande infraskuld som behöver åtgärdas.

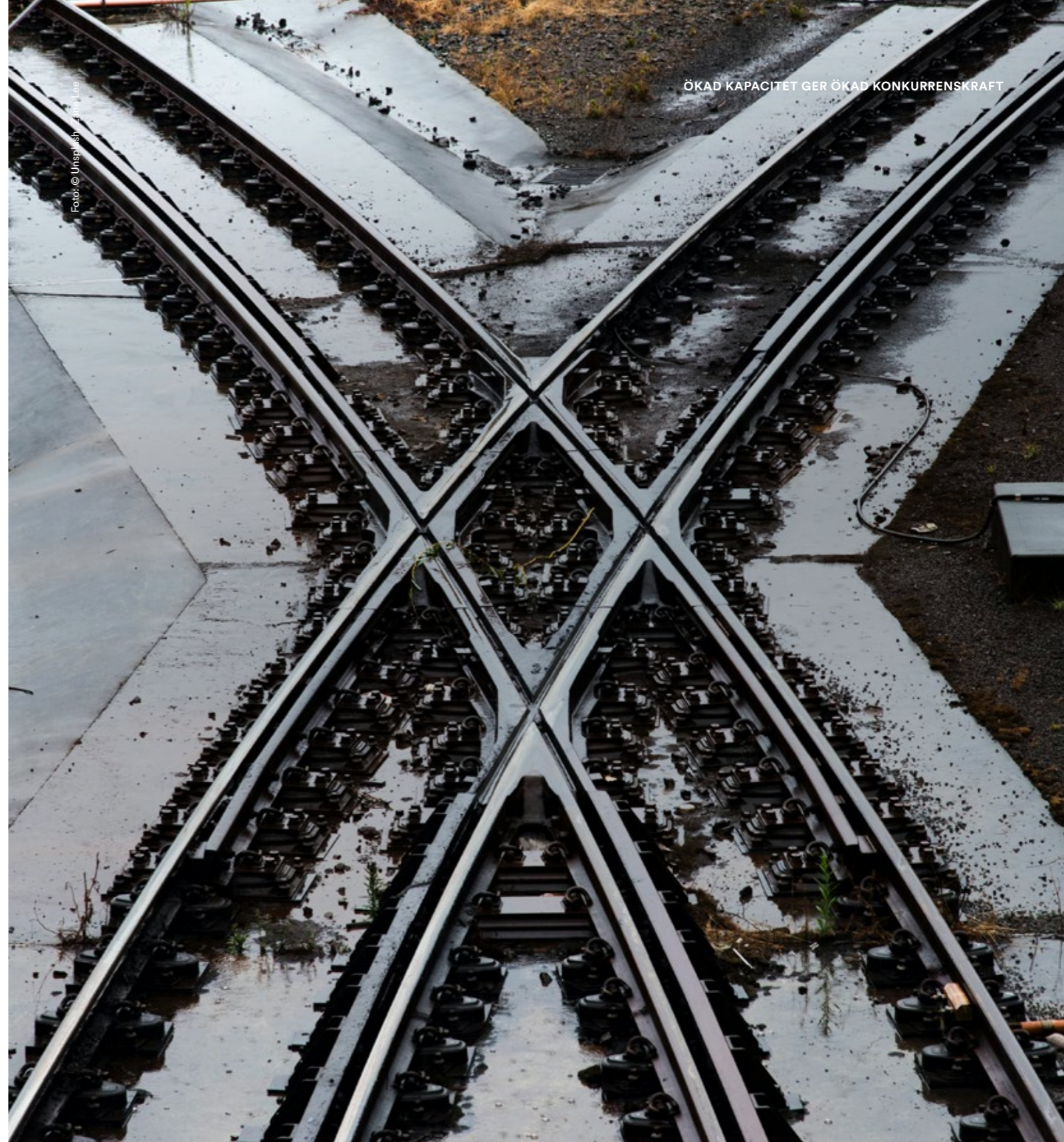
Den statliga budgeten bör kompletteras med alternativa finansieringsformer, för att möjliggöra ett betraktningssätt där anslagsfinansiering täcker underhåll. Så kan investeringar i ny kapacitet möjliggöras genom exempelvis lånefinansiering.

Låt infrastruktursatsningar vara en motor för bostadsbyggande. Samverkan mellan staten och kommuner kan bidra till en ökning av bostadsbyggandet - både inom befintliga storstadsregioner och utanför. Tillväxten skulle välkomnas av kommuner som har ambitionen att utvecklas och förbättra sitt skatteunderlag.

Prioritera den samhällsekonomiska kalkylen i energiförsörjning. Regeringen bör i instruktioner och regleringsbrev till Svenska Kraftnät tydliggöra vilken kapacitet som krävs i elnäten för att Sverige ska kunna vässa sin konkurrenskraft.

Förbättra kartläggningarna över var det är trångt i elnäten. Regeringen behöver ta initiativ till samordningsfunktioner på regional och nationell nivå, liksom vindkraftsamordnarna.

Lyft VA-frågornas betydelse i planprocessen. Många kommuner saknar i dag en tydlig VA-plan. För att skapa en hållbar användning behöver vattenfrågorna lyftas redan i region- och översiktsplaneringen. Så underlättas den utbyggnad som sedan behöver fullföljas i varje kommun.

Utan industrin stannar Sverige

Bygg- och anläggningsbranschen verkar inte i ett vakuum. Tvärtom är vi en del av det industriella kretslopp där varje del är beroende av varandra. Våra medlemsföretag gynnas både av den globala ekonomin och av tryggheten som en nationell råvarutillgång skapar.

En genomtänkt industristrategi baseras inte på tillfälliga lagändringar och andra former av politiska brandkårsuttryckningar. Tvärtom behövs en säker tillgång på fossilfri el, en kompetensomställning för det gröna tekniksiftet och goda möjligheter att omsätta kunskapen i nytta och tillväxt.

Svensk industri har ett mindre klimatavtryck än motsvarande branscher i andra länder. Förbättrade konkurrensförutsättningar för industrin bidrar till ökande marknadsandelar - samtidigt som länder med större klimatavtryck får svårare att konkurrera. Att göra samhällsbygget mer beroende av råvaror från länder som varken respekterar mänskliga rättigheter eller uppsatta miljömål för inte Sverige framåt.

Grönt stål, fossilfri cement och hållbara batterier är några exempel på hur tillväxt och klimatåtgärder inte står i motsats till varandra. Men om inte skogsindustrin ges möjlighet att bruka skogen kommer det ökade träshusbyggandet att stanna upp. Och på samma sätt riskerar cementkrisen leda till färre vindkraftverk och ett stopp i utvecklingen av mer spårbunden trafik.

Det är förädling och förnuft som lägger grunden för det klimatneutrala samhället, inte förbud mot företagsamhet.

Byggföretagen vill:

Se en genomtänkt industripolitik som formuleras med fokus på industriella system.

Att miljölagstiftningen omformas så att långsiktig industriell utveckling underlättas. Sverige ska ha fortsatt stränga miljökrav men handläggningstiderna måste bli kortare och förutsebarheten i tillämpningen öka.

Att det tillsätts en samhällsbyggnadskommission med uppgiften att samordna och belysa olika aspekter av lagstiftning och politik som idag alltför ofta hindrar och försvårar innovativ industriell utveckling.

Sänk trösklarna till den egna bostaden

Arbetsmarknaden styr behovet av bostäder. För att komma tillrätta med bostadsbristen behöver ännu fler bostäder byggas i landets tillväxtregioner. Därför krävs stabila finansiella spelregler. Bostadspolitiken behöver i högre utsträckning gå ifrån generella subventioner för att i stället inriktas på att ge stöd åt individer.

Sverige har under en lång tid saknat en bostadspolitik för den som varken har kapital, kötid eller kontakter. Framförallt unga vuxna som söker någonstans att bo har fått det kävare. I starka arbetsmarknadsregioner är kön till hyresrätter lång, på andrahandsmarknaden råder ockerpriser och allt färre klarar lånevillkoren för att köpa en egen bostad. På landsbygden beviljas sällan lån till vare sig nyproduktion eller renoveringar.

Bristen på bostäder drabbar inte bara unga. Kvinnor i alla åldrar drabbas också av bostadsbristens mörka baksida. Inte bara genom att det är svårt att hitta en bra och trygg bostad - utan även i form av det utnyttjande som följer i bostadsbristens spår och det lidande som de riskerar att utsättas för, när svårigheten att få tag på en annan bostad gör det omöjligt att lämna en våldsamt relation.

För att sänka tröskeln till den egna bostaden krävs ett batteri med offensiva åtgärder. Bolånetak och amorteringskrav som staplats på varandra utan politisk helhetsbild behöver genomgå en översyn. Det bör leda till att flera av åtgärderna rullas tillbaka.

Det är riktade stöd som sänker tröskeln till den egna bostaden, inte kreditrestriktioner och kompisförmåner.

Byggföretagen vill:

Lätta på den finansiella strypsnaran för bostadsmarknaden. Riskskatten för banker kommer, tillsammans med andra kommande ingrepp såsom höjda riskvikter och införandet av nya regler för bankernas kapitalkrav, att påverka hela byggsektorn negativt. Nyproduktionen av såväl bostads- som hyresrätter riskerar att minska i ett skede när trösklarna in till bostadsmarknaden redan är höga.

Rulla tillbaka kreditrestriktionerna. Bolånetak, flera amorteringskrav och skärpta kvar-att-leva-på kalkyler har lett till minskad efterfrågan och sänkt byggtakt. Det skärpta amorteringskravet måste avskaffas helt och förstagångsköpare måste undantas även från det första amorteringskravet. Samtidigt bör bolånetaket höjas.

Subventionerat bosparande. För att snabbare kunna träda in på den ägda bostadsmarknaden kan förstagångsköpare ges skattelättnad för sparande. Sparandet kan bara användas som eget kapital vid köp av första bostaden eller för amorteringar. Den som avbryter sitt sparande och använder pengarna till något annat ändamål beskattas retroaktivt.

Foto: © Johnér Bildbyrå, Scandinav

Uppmuntra strävsamhet. En allt större andel av befolkningen sparar till sitt framtida boende. Detta individuella ansvarstagande ska inte motarbetas av skattehöjningar. Att inte lägga ytterligare skatt på t ex investeringssparkonton är viktigt för att fler ska kunna uppfylla sina bostadsdrömmar.

Hyrköp som ny upplåtelseform. Hindren för att gå mellan upplåtelseformer är alltför höga, vilket hämmar den sociala rörligheten. Hyrköp innebär att viss del av hyran är destinerad till att bli en del av egen insats, och ger möjlighet att köpa loss bostaden till ett förutbestämt pris vid en senare tidpunkt.

Rätt boende i rätt skede av livet

Livets olika skeden kräver olika typer av boenden. Singelhushållet eller det unga paret har inte samma behov som barnfamiljen. När barnen är utflugna frigörs ytor och bostaden känns ofta för stor.

Välsmorda flyttkedjor innebär att ändamålsenliga boenden hela tiden blir lediga för nya grupper. När de äldre vill flytta ut från villorna kan barnfamiljer flytta in. Familjernas urvuxna lägenheter blir då lediga för mindre hushåll - som i sin tur lämnar ännu mindre lägenheter som kan vara lämpliga för förstagångsköpare. De som lämnar sin bostad ska lätt kunna hitta ett nytt hem som uppfyller deras önskemål och behov.

Begränsningar inom dagens skattesystem leder till inlåsnings effekter på bostadsmarknaden och till att det befintliga beståndet inte utnyttjas optimalt. Detta får konsekvenser i alla delar av samhället. Enskilda individer har inte möjlighet att bo på det sätt som är bäst utifrån var de befinner sig i livet. Den regionala tillväxten hämmas när arbetsmarknaden och bostadsmarknaden inte matchar varandra.

Samtidigt måste hyresmarknaden moderniseras. Hyresrättens konkurrensfördelar ska vara enkelhet, likabehandling och förutsägbarhet. I praktiken förknippas den i dag ofta med köer, vänskapskorruption och svartkontrakt, särskilt i våra storstäder.

Glappet mellan nödvändiga hyror i nyproduktion, och hyrorna för likvärdiga bostäder i befintligt bestånd, skapar inlåsnings effekter och en trögare hyresmarknad. Den felaktiga prissättningen av äldre hyresrätter förklarar också varför många fastighetsägare väljer att omvandla till bostadsrätt. Hyresrätten har en viktig roll att spela på framtidens bostadsmarknad - om den fungerar som den ursprungligen var tänkt.

Det är välsmorda flyttkedjor som skapar ökad rörlighet på bostadsmarknaden, inte regleringar och reavinstskatter.

Byggföretagen vill:

Sänk reavinstbeskattningen. Sverige har idag långt högre transaktionskostnader vid flytt än övriga OECD-länder. Många länder saknar helt vinstbeskattning för permanentboendet. Därför fordras en rejäl sänkning av skattesatsen. Målet bör vara att Sverige närmar sig beskattningsnivån i jämförbara länder. Taket på uppskovsbeloppets storlek bör slopas permanent. Avskaffa stämpelskatten och pantbrevsavgiften och ersätt denna med en avgift för att täcka Lantmäteriets administrationskostnader.

Förändra fastighetsskatten. Fastighetsskatten kan användas som ett verktyg för att öka rörligheten på bostadsmarknaden. En förändrad modell och nivå för fastighetsavgiften riskerar dock att få effekter på bostadsbyggandet. Därför måste justeringar ske med stor försiktighet för att inte skapa ett kraftigt prisfall på bostäder och måste fullt ut kompenseras av sänkta skatter på andra områden för att inte försämra hushållens ställning på bostadsmarknaden. För hyresfastigheter bör fastighetsavgiften avskaffas helt eftersom nuvarande system leder till att avkastningen dubbelbeskattas.

Foto: © Johnér Bildbyrå, Cultura Creative

Friare hyressättning. Med start i nyproduktion och lediga lägenheter i hus som producerats de senaste 10 åren behövs en mer efterfrågestyrd prissättning av hyreslägenheter. På sikt bör en friare hyressättning omfatta hela beståndet.

Hållbarhet kräver medvetenhet

Det är nu omställningen sker. Riksdagen har beslutat att Sverige ska ha netto-noll-utsläpp av växthusgaser 2045. Därför är det nödvändigt att bygg- och anläggningssektorn gemensamt ställer om i arbetet mot klimatneutralitet. Stor påverkan medför stort ansvar. Samtidigt måste besluten som fattas baseras på gedigen kunskap - med ett långsiktigt och holistiskt perspektiv. Det bästa får inte bli det godas fiende.

Vår vision om ett hållbart samhällsbyggande i världsklass betyder att Byggföretagen bidrar till ett samhälle där byggnader och infrastruktur är uppförda med så låg påverkan på omgivningen som möjligt. Därför behöver vi verka inom alla tre dimensioner av hållbarhet - social, ekologisk och ekonomisk.

Mår människor bra, mår samhället bra. Byggföretagen bidrar till social hållbarhet genom att bygga inkluderande, trygga och attraktiva samhällsstrukturer. I det ekologiskt hållbara samhället används jordens resurser på ett uthålligt sätt, medan en hållbar ekonomisk utveckling har grön tillväxt och grön ekonomi som nyckelbegrepp. Vi strävar också efter att uppnå ett ekonomiskt system som resulterar i att människans livsbetingelser förbättras samtidigt som miljörisker och ekologiska belastningar minskar.

Digitala arbetsmetoder kan hjälpa sektorn fortsätta bidra till ett klimatneutralt byggande och uppfyllelse av FN:s globala klimatmål. Digitalisering skapar också

möjligheter för byggföretag att effektivisera sin produktion och bli mer konkurrenskraftiga. Rätt använt kan digitalisering stötta befintliga arbetsprocesser och bidra till nya affärsmodeller och tjänster. Ett exempel på hur företag kan arbeta digitalt är VDC (virtual design and construction). Här integreras virtuella modeller mellan olika yrkeskategorier inom projektering och produktion. VDC har fokus på hela arbetsprocessen, inklusive organisationens arbete, och metoder för korta och effektiva beslutsvägar. Genom 3D-teknik kan ett företag provbygga ett givet projekt virtuellt, för att sedan gå vidare och bygga ”på riktigt” efter specifikationerna. Arbetsmetoden gör att bygget går snabbare och slöseri med resurser och material minskar.

Riktlinjer för resurs- och avfallshantering, plattformar för återbruk av material, guider för hållbarhetsredovisning och dialoger om grön finansiering är konkreta exempel på hur Byggföretagens medlemsföretag tar steg för steg mot ett hållbart samhälle i världsklass.

Det är genom medvetenhet vi skapar hållbarhet, inte genom att ställa näringslivet i motsats till miljön.

Byggföretagen vill:

Politiken behöver kliva fram. Det är dags för ett samhällsbyggnadskliv och en politisk handlingsplan som möter upp samhällsbyggnadssektorns färdplaner för att nå uppsatta klimatmål.

Ställ rätt krav. Digitaliseringen är en förutsättning för att klara klimatmålen. Kraven på ett klimatneutralt byggande måste täcka hela plan- och byggprocessen. Framförallt beställarledet, som till stor del består av stat, kommuner och regioner, behöver i högre utsträckning än i dag ställa rätt krav i sina upphandlingar. Använd moderna metoder som t ex bygginformationsmodeller (BIM).

Öka förståelsen för priset i anbudsprocessen. Prissättning i anbud påverkas av bra arbetsmiljö och höga klimatambitioner. Hållbarhet handlar inte bara om själva byggnaden, utan även om hur den tas fram.

Satsa på renoveringar. Renoveringsbehovet i det svenska fastighetsbeståndet är alarmerande. Enbart inom miljonprogrammet är läget akut för 300 000 bostäder. Samtidigt finns en stor klimatpotential i våra fastigheter. I stora delar av nuvarande bestånd kan hela 50 procents energi-effektivisering åstadkommas genom renovering.

Fasa ut skadliga ämnen. EU:s renoveringsvåg måste fokusera på helheten och koppla frågor som en sund inomhusmiljö, effektiv resursanvändning, cirkularitet och livscykelaspekter till renoveringar. Utfasning av ämnen med negativ effekt på hälsa och miljö måste göras brett inom hela EU.

Byggbranschen är bryggan till framtiden

Corona-pandemin skakade om alla delar av samhället. Krisen har haft negativa effekter också på byggbranschen, även om påverkan är mindre än i många andra branscher. Därför har bygg- och anläggningsbranschen en unik möjlighet att vara den bransch som leder återstarten av Sverige.

Kommande år blir det än viktigare att stat, regioner, kommuner och myndigheter genomför investeringar som motverkar arbetslöshet och stimulerar ekonomin. Satsningar på infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter fungerar väl som stabiliseringspolitiska insatser. Det visade särskilt under den förra finanskrisen då dåvarande regering ökade investeringarna i bland annat väg och järnväg.

Vi behöver bli fler som gör jobbet. Samtidigt som långtidsarbetslösheten ökar ser en majoritet av Byggföretagens medlemsföretag bristen på rätt utbildad arbetskraft

som ett hinder för expansion. Den tudelade arbetsmarknaden hotar möjligheterna till att genomföra nödvändiga investeringar och att nå till exempel Boverkets bostads-mål. De största bristerna finns inom yrkesutbildningen, där alltför få utbildas till yrken såsom golvläggare och ställningsbyggare. Extra kännbart blir detta i regioner där utbildningsplatser saknas helt.

Därför verkar Byggföretagen för att öka attraktionskraften, mångfalden och jämställdheten i branschen. Vi vill skapa fler vägar in i branschen, inte minst inom anläggning och infrastruktur. Kompetensförsörjningen måste

matcha samhällsbyggets och medlemsföretagens behov. För att uppnå detta krävs ett nära samarbete mellan bygg- och anläggningsbranschen och utbildningsväsendet. Så ser vi till att utbildningarna leder till den kompetens som medlemsföretagen efterfrågar. Så driver vi utvecklingen av de bygginriktade utbildningarna.

Det är med samarbete vi säkerställer kompetensbehovet, inte genom mismatch och brist på mångfald.

Byggföretagen vill:

Modernisera bygg- och anläggningsprogrammet. Bygg- och anläggningsprogrammet behöver bli ett attraktivare gymnasieval för unga. Programmet måste på ett bättre sätt än i dag spegla branschens utveckling och innovationer för att lättare kunna leda till jobb - eller vidare studier.

Förtydliga fokusområden. Säkerhet, sund konkurrens, attraktiva kollektivavtal, hållbarhet och digitalisering ska ingå alla utbildningar oavsett nivå.

Rätt utbildning på rätt plats. Byggföretagen och våra medlemmar ska medverka i nationell och regional dimensionering av utbildningsplatser så att denna sker utifrån arbetsmarknadens behov.

Öka mångfalden. Regeringens mål om att 25 procent av nyanställningarna inom samhällsbyggnadssektorn 2030 ska vara kvinnor kan uppnås. Därför behöver lärarsammansättning, normer, värderingar och arbetsmiljö stärkas. Skolverket bör få i uppdrag att dra igång en särskild satsning med målet att alla huvudmän ska verka för ökad inkludering på utbildningarna.

Foto: © Johnér Bildbyrå, Mascot Bildbyrå AB

Fri konkurrens förutsätter fri rörlighet

Ekonomisk tillväxt och ett öppet Europa är i grunden bra för samhällsbyggnadssektorn. Utländsk arbetskraft, liksom inhyrning av utländska företag, bidrar positivt till bygg – och anläggningsbranschen. Andelen utrikesfödda arbetstagare i byggbranschen har också ökat kraftigt. Samtidigt finns många hinder för den fria rörligheten av arbetstagare, studenter och tjänster kvar.

Den senaste mandatperioden har EU alltmer valt att fokusera på konsumentfrågor, arbetsrätt och socialpolitik - områden som huvudsakligen faller inom den nationella kompetensen. På det arbetsrättsliga området har problemen blivit uppenbara.

Med den sociala spelaren som grund har EU-kommissionen kommit med ett antal lagförslag, som i flera fall slår direkt mot kollektivavtalen och den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Utvecklingen med mer detaljregler på bland annat arbetsrätts område innebär mer krångel. Detaljerad arbetsrättslig lagstiftning, vare sig den kommer från EU eller Sverige, försvårar för partsavtalade lösningar och underminerar i förlängningen kollektivavtalen

och den svenska modellen. EU:s subsidiaritetsprincip måste respekteras och tillämpningen ske utifrån det ursprungliga syftet med principen. Medlemsstaternas befogenheter på det arbetsrättsliga området måste värnas.

Nästan hälften av alla regler som påverkar svenska företag har sin grund i EU-beslut. Därför bör EU fokusera på att riva regelhinder för den fria rörligheten av varor, tjänster, personer och kapital på den inre marknaden. EU har också goda förutsättningar att bidra i omställningen till ett cirkulärt hållbart byggande i hela värdekedjan.

Det är den fria rörligheten som skapar EU:s möjligheter, inte protektionism och populism.

Byggföretagen vill:

Försvara den svenska arbetsmarknadsmodellen. EU:s regelambitioner på det sociala området försvårar Sveriges unika partssamarbete och underminerar i förlängningen Byggföretagens arbete med attraktiva kollektivavtal.

Hämna inte nationell tillväxt. EU:s subsidiaritetsprincip måste tillämpas på ett sätt som inte hämmar tillväxten i den nationella samhällsbyggnadssektorn.

Fokusera på den inre marknaden. EU:s huvuduppgift är att riva regelhinder för människor, varor, tjänster och kapital.

Underlätta fri rörlighet genom erkännande av utbildnings- och examensbevis från skolor och högre utbildning inom EU.

BYGGFÖRETAGEN

www.byggforetagen.se